

ZPRÁVA ZE SLUŽEBNÍ CESTY NA SLOVENSKO

Účel cesty

Účast na odborné konferenci CSTI 2013 (Conservation Science, Technology and Industry) na téma *Interdisciplinarita vo vedeckom výskume pri rozvoji ochrany kultúrneho dedičstva*, pořádané Slovenským národným múzeom v Bratislave a Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave

Termín

20. – 22. 2. 2013

Účastníci cesty

Ing. Benjamin Bartl – Oddělení péče o fyzický stav archiválií
Ing. Lenka Bartlová – Oddělení péče o fyzický stav archiválií
Ing. Hana Paulusová – Oddělení péče o fyzický stav archiválií
Roman Straka – Oddělení péče o fyzický stav archiválií

Zprávu předkládají

Ing. Benjamin Bartl
Ing. Lenka Bartlová
Ing. Hana Paulusová
Roman Straka

Datum vyhotovení

4. 3. 2013

Ředitelka Národního archivu

PhDr. Eva Drašarová, CSc., podepsáno elektronicky.

Časový průběh zahraniční cesty

19. 2.

13:00 hodin – odjezd z Prahy

17:15 hodin – příjezd do Bratislavy

18:15 hodin – ubytování v hotelu Družba

20. 2.

8:00 – 10:00 hodin – registrace účastníků konference

10:00 – 17:50 hodin – odborné jednání konference, prezentace posterových příspěvků

18:30 hodin – prohlídka historického centra Bratislavy

21. 2.

9:00 – 17:40 hodin – odborné jednání konference

22. 2.

9:00 – 9:50 hodin – odborné jednání konference

9:50 – 11:15 hodin – prohlídka expozice Slovenského národního múzea v Bratislave

12:30 hodin – odjezd z Bratislavy

16:45 hodin – příjezd do Prahy

Zpráva

Cílem naší služební cesty byla účast na třídní konferenci *CSTI 2013 (Conservation Science, Technology and Industry)*, konaná ve výstavním pavilóně Podhradie Slovenského národného múzea v Bratislave. Cílem organizátorů v pořadí již druhé konference bylo prezentovat poznatky konzervační vědy z oblasti interdisciplinárních výzkumů a postupů při ochraně jednotlivých součástí kulturního dědictví a posílit interdisciplinární výzkum a výměnu poznatků při jeho ochraně. Tomuto cíli odpovídal i podnázev konference *Interdisciplinarita vo vedeckom výskume pri rozvoji ochrany kultúrneho dedičstva*. Konference se zúčastnili zástupci „paměťových“ institucí všech typů, spravujících a pečujících o kulturní dědictví (knihoven, muzeí, galerií, památkových ústavů a archivům) spolu s pracovníky výzkumných ústavů, vysokých škol a firem, zaměřených na tuto problematiku. Do Bratislavy se sjeli odborní pracovníci jak z „hostitelského“ Slovenska, tak České republiky, Itálie a Rakouska.

Zahájení konference se ujali zástupci pořadatelů, Slovenského národného múzea v Bratislave a Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, a zástupci Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Dopolední blok přednášek **prvního dne jednání** konference poté otevřel Doc. Mazzeo Rocco z boloňské univerzity příspěvkem *The role of the conservation scientist in interdisciplinary team work and appropriate professional training – a national and international perspective*, v níž mimo jiné přítomné seznámil s přípravou studentů jeho domovské univerzity pro konzervátorskou a restaurátorskou praxi. V podobném duchu se nesl následující příspěvek Doc. Dr. Ing. Andrei Urlandové z Fakulty architektury Slovenskej technickej univerzity *Význam inderdiciplarity v odbornej príprave konzervačných profesionálov – medzinárodné vzdelávacie skúsenosti*, ve které položila důraz na nezbytnost celoživotního vzdělávání všech pracovníků zabývajících se ochranou kulturního dědictví, což by měly v dostatečné míře podporovat zejména národní a regionální vzdělávací programy. *Postavením a úlohou konzervačného vedca v súčasnosti na Slovensku* se zabývala Doc. Katarína Vizárová ze Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Vyzdvihla zejména podíl studentů univerzity na společných projektech se slovenskými muzei a úsilí univerzity zaměřovat vzdělávací programy „doktorantského“ studia na ochranu materiálů a objektů kulturního dědictví.

Po krátké přestávce se představili zástupci Metodického centra konzervace působícího při Technickém muzeu v Brně. Nejprve metodické centrum představila Ing. Hana Grossmannová, PhD., která seznámila se *zaměřením centra* (testování a vývoj materiálů, zpracovávání postupů, praktické konzervování a restaurování, pomoc při krizových a mimořádných událostech, konzultační servis a vzdělávací činnost) a *řešenými výzkumnými projekty*. Na její vystoupení následně navázal Mgr. Martin Hložek, PhD. z Technologické laboratoře metodického centra, který svůj příspěvek věnoval přírodovědným *průzkumům archeologických nálezů* (např. pohřebiště v Kyjově). Třetím zástupcem Metodického centra konzervace byl Ing. Michal Mazík se svým příspěvkem o testování nových metod při *konzervování kovů*.

Odpolední blok prvního dne jednání konference zahájila Mgr. art. Jana Křižanová z Vysoké školy výtvarných umění v Bratislavě příspěvkem *Interdisciplinárny prístup k reštaurovaniu kolorovanej fotografie*. Poté se ujala slova za tým autorů z Národní knihovny České republiky v Praze slova Ing. Lucie Palánková a seznámila přítomné posluchače s *Novým přístupem k záchraně a konzervaci novodobých knihovních fondů vzniklých v 19. a 20. století*, spočívajícím v důkladném průzkumu knižních fondů a na to navazující stanovení priorit konzervačních a restaurátorských zásahů. Všechny jí prezentované práce jsou řešeny v rámci několikaletého projektu *Nástroje pro zpřístupnění tištěných textů 19. století a první poloviny 20. století*, na němž se kromě odborných pracovníků Národní knihovny podílí i vědečtí pracovníci z Ústavu Českého národního korpusu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a vývojoví pracovníci společnosti Elsynt Engineering. Následně se za řečnický pult postavil Mgr. Juraj Kronek, Ph.D., který odprezentoval svůj příspěvek *Využitie polymérov (na bázi 2-oxazolínu s různým alkylovým nebo arylovým substituentem) na ochranu starého papiera*, rekapitulující rozsáhlý projekt *KNIHA SK* a „patentový vklad“ týmu řešitelů (viz Přípravok na predĺženie životnosti starého papiera, PP 00172007). Celodenní přednáškový maraton zakončila Ing. Eva Navrátilová, zabývající se *konsolidací vápenných omítek*.

Po krátké přestávce proběhla v pozdních odpoledních hodinách (16.20–17.50 hod.) prezentace posterových příspěvků. Jedním z prezentujících byl také Ing. Jiří Smolík z Ústavu chemických procesů Akademie věd České republiky, v. v. i. v Praze, který svůj poster věnoval průběžným výsledkům projektu Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovní a archivní fondy, na němž se vedle kolegů z Národní knihovny České republiky podílí také Oddělení péče o fyzický stav archiválií Národního archivu.

Příjemným odreačováním se pak stala večerní procházka ztemnělým historickým centrem Bratislavy, na níž nás pozvala bývalá kolegyně, dnes pracovnice Oddelenie ochrany archívnych dokumentov Slovenského národného archívu v Bratislave, Ing. Božena Marušicová.

Dopolední blok **druhého dne** odborného jednání nabídl celou řadu zajímavých informací, seznamujících s možnostmi materiálových analýz předmětů kulturního dědictví a problematikou ochrany fotografií a tisků (RNDr. Janka Hradilová: *Vzťah materiálovej analýzy a techniky maľby*; RNDr. Zuzana Jurašková, PhD.: *Aplikácia Ramanovej spektroskopie a povrchovo-zosilnenej Ramanovej spektroskopie v kultúrnom dedičstve: od charakterizácie po in-situ detekciu materiálov v objektoch kultúrneho dedičstva*; Doc. Ing. Viera Jančovičová, Ph.D.: *Využitie nedeštruktívnych metód pri analýze kolorovanej fotografie*; Ladislav Reinprecht: *Dendrologický prieskum drevených objektov s využitím prístrojových techník*; Ing. Andrea Nesswetrová, Ph.D.: *Röntgenova diagnostika nehomogenného materiálu pomoci 2D rovinné transformace*; Ing. Eva Štěpánková: *Studium složení laků pro ochranu fotografií* a Silvia Káčerová: *Identifikácia zmien historickej farebnej fotografie*).

Odpolední blok jednání konference zahájil Doc. Ing. Petr Hlaváček, CSc., děkan Fakulty technologické University Tomáše Bati ve Zlíně, zprávou o své účasti na projektu řešeném pod dohledem organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu UNESCO *Obuv na nohách vojáků terakotové armády v Xi-An*. Poté se ujala slova Ing. Alena Maková, vedoucí Oddelenie ochrany archívnych dokumentov z „příbuzného“ Slovenského národného archívu v Bratislave. Ve svém příspěvku přítomným představila *Prieskum a reštaurovanie banskej mapy Hornej Biberovskej štólne*. Vzhledem k tomu, že silně poškozená obrazová vrstva mapy nedovolovala i po velmi šetrně provedeném restaurátorském zásahu získat základní informace, pořídili restaurátoři ve spolupráci s fotografem digitální snímek mapy, který byl upraven tak, aby se obraz mapy stal čitelnější. Následně vystoupil s příspěvkem *Rekonzervácia a rekonštrukcia opaskového kovania z 9. storočia v Pobedíne* Zbigniew Robak. Otázkou, zda je *kostolík v Kopčanoch* skutečně z období *Velké Moravy a organ v Štítniku* z 14. století a čemu říká dendrochronologie, se zabýval Doc. dr. Vladimír Bahýl, CSc. Poté prezentovala svůj *Príspevok k technologickej výstavbe gotického krídlového oltára (výskum materiálov, historická technológia)* Ing. Zuzana Krivošíková, Ph.D.

Na závěr druhého dne jednání v části bloku přednášek věnovaném problematice urychleného stárnutí vystoupili Ing. Tiňo Radovan: Úloha a význam metod urychleného stárnutí v konzervátorské vědě, výskume a praxi a Ing. Peter András: *Predikcia rýchlosti degradácie materiálov kultúrneho dedičstva*. V poslední přednášce dne nazvané *Interdisciplinárny výskum ako súčasť konverzie Elektrárne Piešťany a jeho edukačný význam pri prezentácii industriálnych pamiatok* zdůraznil její autor, Ing. arch. Vladimír Hain potřebu zapojení zástupců laické veřejnosti v procesu formulování možností nového využití architektonických objektů, které pozbyly svého původnímu významu, včetně širších (společenských, kulturních, sociálních) vazeb. Jako ideální platformou pro komunikaci se jeví setkávání (diskuze, vzdělávání) v rámci edukačního polygónu.

Poslední (třetí) den jednání konference otevřela svým příspěvkem *Jednotný modulární systém dálkového online sledování enviromentálních charakteristik depozitářů a expozic* Ing. Petra Štefcová, CSc., vedoucí Centrálního oddělení péče o sbírky Národního muzea v Praze. V něm seznámila přítomné účastníky o záměrech a řešení projektu, který si klade za cíl realizovat systém kontinuálního sběru dat z depozitářů a výstavních expozic. Kromě standardně snímaných hodnot (teplota, relativní vlhkost, světlo) by měl být systém schopen detekovat nebezpečí biologického (mikrobiologického) poškození a vibrace. Následně se ujal slova Ing. Michal Jablonský, Ph.D., který se zabýval *možnostmi využitia masových technológií pri ochrane a konzervovaní objektov kultúrneho dedičstva (muzejních předmětů)*.

O nastalé přestávce jsme opustili místo jednání konference a po krátké prohlídce historických expozic Slovenského národního múzea jsme zamířili na bratislavské autobusové nádraží.

Závěr

Řada na konferenci odeznených přednášek byla velice inspirativní pro práci našeho Oddělení péče o fyzický stav archiválií Národního archivu. Příjemná byla i možnost setkat se a pohovořit se zástupci takřka všech špičkových českých a zvláště slovenských pracovišť, zabývajících se výzkumem, ale i praktickým restaurováním v oblasti ochrany kulturního dědictví.

Potřeba interdisciplinarity (mezioborové spolupráce) se stává při řešení konkrétních úkolů spojených s ochranou archivních, knihovních, galerijních a muzeálních předmětů stále naléhavější. Výměny informací mohou vést i k další spolupráci jednotlivých institucí. Věnovat proto druhou konferenci CSTI tomuto tématu proto považujeme za velice šťastné.

Z jednání konference vzejde sborník příspěvků.

Děkujeme slovenským kolegům pověřeným organizací konference za milé a přátelské přijetí.